

บทที่ 3

ระเบียบและวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนจำนวน 388 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 90 คน กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 85 รูป รวมจำนวน 563 คนซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนวัด โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

3.1.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษานี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มพระสงฆ์ จากครัวเรือน ที่ตั้งอยู่บริเวณรอบวัดในชุมชนเดียวกัน 11 ชุมชน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,724 คน จำนวนครัวเรือน 4,218 ครัวเรือน (สถิติประชากร สำนักงานสถิติจังหวัดพะเยา, 2545) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อำเภอเมือง ประกอบด้วย 7 ชุมชน คือ 1. ชุมชนวัดศรีอุโมงค์คำ 2. ชุมชนวัดศรีโคมคำ 3. ชุมชนวัดหลวงราชสถิตฐาน 4. ชุมชนวัดพระธาตุจอมทอง 5. ชุมชนวัดประตู่ชัย

6. ชุมชนวัดลี 7. ชุมชนวัดป่าแดง

อำเภอดอกคำใต้

ประกอบด้วย 1 ชุมชน คือชุมชนวัดพระธาตุเจ้าโว

อำเภอเชียงม่วน

ประกอบด้วย 1 ชุมชน คือชุมชนวัดท่าฟ้าใต้

อำเภอเชียงคำ

ประกอบด้วย 1 ชุมชน คือชุมชนวัดแสนเมืองมา

อำเภอปง

ประกอบด้วย 1 ชุมชน คือชุมชนวัดพระธาตุคอกยหยวก

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กลุ่มประชาชนทั่วไปในชุมชน จำนวน 11 ชุมชน รวม 12,724 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตรของ Yamane (สุวิมล ติรกานันท์, 2544 : 152-155) จำนวน 388 คน

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + NE^2}$$

โดย n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N หมายถึง ขนาดของประชากร
 E หมายถึง ขนาดของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

2. กลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชน ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการเลือกสุ่มแบบเจาะจงของประชากรทั้งหมด เป็นผู้นำแต่ละชุมชนและหมู่บ้านจำนวน 5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้นำรวม 90 คน

3. กลุ่มเป้าหมาย พระสงฆ์ ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการเลือกสุ่มแบบเจาะจงของประชากรทั้งหมด เป็นพระสงฆ์รวม 85 คน (สถิติพระสงฆ์ จุลสารเพื่อชาวพุทธบวรธรรม)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นใช้สอบถามประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ เกี่ยวกับความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด โดยมีโครงสร้างประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ถิ่นเกิด การอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม การได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเด็นเกี่ยวกับ การปรึกษาหารือ การประสานงาน การปฏิบัติ และผลประโยชน์จากการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม

ส่วนที่ 4 แบบแสดงความเต็มใจที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open – Ended Questions)

เกี่ยวกับ สภาพ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้ศึกษา
จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการเสนอผลการวิจัยต่อไป

3.12 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการศึกษานี้ มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการสร้างเครื่องมือ
2. การสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าและปลายเปิด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด ตามหลักการ ทฤษฎี ความรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
3. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความเที่ยงตรง (Validity) ตามโครงสร้างและเนื้อหา
4. ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ปรึกษา
5. แบบสอบถาม ทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา ดังนี้

5.1 แบบสอบถามในประเด็นเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .88

5.2 แบบสอบถามในประเด็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .90

5.3 แบบสอบถามในประเด็นของความเต็มใจที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .86

เกณฑ์การให้คะแนนและการจัดแบ่งคะแนนเป็นระดับต่าง ๆ

1. คำถามในด้าน ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ตัวเลือก มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดข้อละ 0 คะแนน มีจำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนที่แสดงระดับความรู้ไว้ ดังนี้

ระดับความรู้	คะแนน
ระดับความรู้สูง	15.00 - 20.00
ระดับความปานกลาง	10.00 - 15.00
ระดับความรู้ต่ำ	0.00 - 9.00

2. คำถามในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเป็นคำถามแบบประเมินการมีส่วนร่วม 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

3. คำถามในด้านความเต็มใจที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เป็นคำถามแบบประเมิน 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความเต็มใจ	คะแนน
เต็มใจมาก	4
เต็มใจ	3
เต็มใจน้อย	2
ไม่เต็มใจ	1

(Likert scale อ้างใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538: 107-108)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษา นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มด้วยตนเอง จำนวนรวมทั้งสิ้น 563 คน และได้รับแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์กลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

2. การสังเกต ผู้ศึกษาได้สังเกตสภาพการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม พร้อมทั้งได้จัดบันทึกและบันทึกภาพแต่ละแห่งอย่างละเอียด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนตามที่กำหนดไว้ จากนั้นนำไปประมวลผลทางสถิติ ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ประมวลผลทางสถิติ ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
2. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประมวลผลทางสถิติ ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทำการเปรียบเทียบด้วยความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย F-test และ Post hoc Comparisons
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประมวลผลทางสถิติ ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทำการเปรียบเทียบด้วย ทำการเปรียบเทียบด้วยความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย F-test และ Post hoc Comparisons
4. แบบแสดงความเต็มใจที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทำการเปรียบเทียบด้วยความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย t – test
5. แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) ผู้ศึกษาได้ รวบรวมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอผลการวิจัยต่อไป

หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติไปประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เพื่อจัดทำรายงานนำเสนอต่อไป